

Khall 21.11.2018 § 260

SAVUKOSKEN KUNTA

Kuntastrategia 2019-2021

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	3
1.1 Savukosken kunta	4
1.2 Kuntastrategian uudistamisen taustaa	4
2 SAVUKOSKEN KUNNAN NYKYTILA JA TOIMINTAYMPÄRISTÖN TARKASTELU	5
2.1 Kunnan vahvuudet ja heikkoudet	6
2.2 Savukosken kunnan missio ja visio	6
2.3 Savukosken kunnan keskeiset strategiset painopisteet	7
2.4 Laadukkaasti järjestetyt ja tuotetut palvelut vahvana osana kunnan elinvoimaa	7
2.5 Vaikuttaminen ja viestintä	8
2.6 Ennakointi osaksi päätöksentekoprosessia	8
2.7 Kunnan edunvalvonta	9
3 STRATEGISEN TULOSTEN SAAVUTTAMINEN JA TOIMINNAN SEURANTA	9
3.1 Tulosten saavuttaminen	9
3.2 Toiminnan seuranta	9
4 TALOUDEN HOITO, ELINKEINO-, OMISTAJA-, YMPÄRISTÖ- JA HENKILÖSTÖPOLITIikka	10
4.1 Talouden hoito	10
4.2 Elinkeinopolitiikka	11
4.3 Omistajapolitiikka	12
4.4 Ympäristöpolitiikka	12
4.5 Henkilöstöpolitiikka	13
5 HALLINTOKUNNAT	14
5.1 Sivistystoimi	14
5.1.1 Koulutoimi	14
5.1.2 Kansainvälinen toiminta	15
5.1.3 Kirjastotoimi	15
5.1.4 Liikuntatoimi	15
5.1.5 Kulttuuritoimi	15

5.2 Sosiaalitoimi	15
5.3 Tekninen toimi	17
5.3.1 Kiinteistöt	17
5.3.2 Maanhankinta, myynti ja kaavoitus	17
5.3.3 Kunnan laitokset	17
5.3.4 Kiinteistöporssi	17
5.3.5 Teiden ja reitistöjen huolto- ja kunnossapito	18
5.3.6 Jätehuolto	18
5.3.7 Vesihuolto	18
6 SAVUKOSKEN KUNNAN VISIO 2030	18

SAVUKOSKEN KUNTASTRATEGIA 2019-2021

1 JOHDANTO

Kuntastrategia on kunnan toimintaa ja päätöksentekoa ohjaava asiakirja. Tarkoitus on, että strategia on yleisluontoinen linjapaperi. Strategian on tarkoitus olla luonteeltaan osallistava ja mahdollistava suunnitelma, eikä niinkään kieltävä tai rajoittava, yksityiskohtiin puuttuva sääntökirja.

Kunnan tehtävät ja painopistealueet tulevat muuttumaan sote- ja maakuntauudistuksen myötä. Sosiaali- ja terveyspalvelujen on suunniteltu siirtyvän vuoden 2020 alusta uudelle Lapin maakunnalle. Kunnalle jää tästä huolimatta merkittävä määrä hallinto-, valvonta- ja järjestämistehtäviä. Kuntasektori vastaa myös jatkossa perusopetuksesta, varhaiskasvatuksesta, nuoris- ja liikuntatoimesta, kirjastotoimesta ja kaavoitukseen sekä rakentamiseen liittyvistä hallintotoimista. Myös yhdyskuntatekniikasta huolehtiminen ja rakennusvalvonta jäävät kunnan tehtäväksi.

Tärkeänä tehtävänä nousee entistä korostuneemmin esiin kuntalaisten hyvinvoinnista ja kunnan elinvoimasta huolehtiminen. Uudessa tilanteessa tulee ottaa tarkasteltavaksi eri hallintokuntien yhteistyö kunnan tehtävien hoidon järjestämiseksi entistä tehokkaammin. Savukosken kunnan tavoitteena on passiivisen odottamisen sijaan olla aktiivinen muutoksenteekijä. Kunta on pyrkinyt virtaviivaistamaan toimintaansa luopumalla sellaisista ei-lakisäätteisistä toiminnoistaan, jotka rasittavat kuntataloutta ja jotka yksityinen sektori pystyy järjestämään julkista sektoria tehokkaammin.

Jokainen kuntalainen on omalta osaltaan vastuussa viihtyisästä elinympäristöstä. Avainasemassa ovat yrittäjät, kuntapäätäjät ja kunnan viranhaltijat sekä työntekijät. Tavoitteena on viihtyisä kunta, jossa jokaisen kuntalaisen on hyvä asua, tehdä työtä, yrittää, käydä koulua ja opiskella. Lisäksi viihtyisyydellä ja kunnan imagolla on merkitystä myös matkailijoiden ja vapaa-ajan asukkaiden kannalta.

Kunnan tärkeimpänä tavoitteena on monipuolistaa elinkeinorakennetta työpaikkojen lisäämiseksi ja kääntää kunta muuttovoittoiseksi. Kuntien budjeteista poistuu sote-uudistuksen myötä 60-70 prosenttia. Valtionosuuksien vähentyessä kuntien on pystyttävä selviämään jäljelle jäävistä tehtävistään pienentyneen verotulokertymän turvin.

Antti Mulari
kunnanjohtaja

1.1 Savukosken kunta

Itä-Lapin seutukuntaan kuuluva Savukoski sijaitsee Euroopan harvaanasutuimmalla alueella. Rajanaapurikunnat ovat Pelkosenniemi, Salla ja Sodankylä. Idässä kunta rajoittuu Venäjään. 6400 neliökilometrin laajuinen erämaapitäjä on merkittävä raaka-aineen lähde metsäteollisuudelle. Yli 90 prosenttia kunnan metsäpinta-alasta on valtionmaata. Poroahoito on säilynyt merkittävänä työllistäjänä rakennemuutoksesta huolimatta. Kunnan alueella sijaitsevat Urho Kekkonen Kansallispuisto sekä Maltion ja Värriön luonnonpuistot. Koska metsien hakkuut ovat viime vuosina kiihtyneet, on puistoilla aiempaa suurempi merkitys alkuperäisen luonnon säilyttämisessä ja suojelussa. Savukoskella sijaitsevat Arajärvi ja Seitajärvi, mutta muuten vesistöt koostuvat pääosin joista ja puroista. Huomionarvoinen seikka on, että Suomen pisimmän joen, Perämereen virtaavan Kemijoen, alkulähteet sijaitsevat Savukosken kunnan alueella. Nuorttijoki virtaa puolestaan Venäjän puolelle.

Keskustaajaman lisäksi Savukoskella sijaitsevat Nousun, Kuoskun, Lunkkauksen, Tanhuan, Värriön ja Martin kylät. Pitkät etäisyydet luovat omat haasteensa kuntatalouden hoitamiselle ja palvelujen järjestämiselle. Kylien elävänä säilyminen on kuitenkin kunnan elinvoiman tärkeimpiä lähteitä. Kylillä on ympärivuotisen asutuksen lisäksi myös vapaa-ajan asutusta.

Savukosken kunta tarjoaa laadukkaat ja riittävän monipuoliset peruspalvelut. Osa valtionhallinnon palveluista järjestetään yhteistyössä kunnan kanssa kunnanvirastolla sijaitsevan etäpalvelupisteen välityksellä. Yksityinen sektori täydentää omalta osaltaan palveluja tarjoamalla kauppapalveluita ja lisäksi majoitus- ja ravitsemuspalveluita sekä hoivapalveluita.

1.2 Kuntastrategian uudistamisen taustaa

Kuntalaki määrää, että kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista.

Kuntastrategian tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Kuntastrategiassa tulee määrittellä sen toteutumisen arviointi ja seuranta.

Kuntastrategian ottamisesta huomioon kunnan talousarvion ja -suunnitelman laatimisessa säädetään Kuntalain 110 §:ssä. Kuntastrategia tulee tarkistaa vähintään kerran valtuuston toimikaudella.

Kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon:

- 1) kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen;
- 2) palvelujen järjestäminen ja tuottaminen;
- 3) kunnan tehtäviä koskevissa laeissa säädetyt palvelutavoitteet;
- 4) omistajapolitiikka;
- 5) henkilöstöpolitiikka;
- 6) kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet;
- 7) elinympäristön ja alueen elinvoiman kehittäminen.

Savukosken kunnan edellinen strategia on kattanut vuodet 2014-2016. Voimakkaasti ja nopeasti muuttuva toimintaympäristö edellyttää kuntastrategian jatkuvaa tarkastelua. Yhteiskuntarakenteiden muutokset, mm. sote- ja maakuntauudistus, edellyttävät kunnan toimintojen uudelleen tarkastelua ja järjestämistä.

Palvelujen säilyttäminen nykytasolla on Savukoskella tärkeää. Perinteinen käsitys palveluiden järjestämisestä ei kuitenkaan vastaa tulevaisuuden palvelumuotoa. Palvelujen tuottajan ja vastaanottajan fyysinen välimatka saattaa olla pitkä, mutta saavutettavuus voi olla jopa parempi kuin aikaisemmin. Toimivien tietoliikenneyhteyksien merkitys korostuu entisestään digitalisaation myötä. On silti huomattava, että kaikkia palveluita ei voi tuottaa etänä ja siksi on tärkeää varmistaa lähipalvelujen riittävä kattavuus. Lähipalveluista tärkeimpiä ovat sosiaali- ja terveyspalvelut. Erityisesti iäkkään väestön tarve on suuri ja siksi palvelujen saatavuus kotipaikkakunnalla on olennaista.

Palvelujen saatavuuden varmistamisessa olennaista ei ole mikä taho palvelut tuottaa, vaan olennaista on saavutettavuus, toimivuus ja kustannustehokkuus.

2 SAVUKOSKEN KUNNAN NYKYTILA JA TOIMINTAYMPÄRISTÖN TARKASTELU

Savukoski on luonnonvaroiltaan rikas, erämainen ja alkutuotantovaltainen kunta, joka sijaitsee valtakunnan itärajalla. Savukosken kuntakeskuksesta on 65 kilometriä Sallan rajanylityspaikalle. Kunta järjestää ja tuottaa yhteistyössä Pelkosenniemen kunnan ja Lapin sairaanhoitopiirin kanssa laadukkaita perusterveyden huollon palveluita kuntalaisille. Erikoisterveydenhoidon palvelut tuottaa Lapin sairaanhoitopiiri. Kunnan palvelutuotannossa haasteina ovat ikääntyvä väestö ja harva asutus. Matkailussa ja muussa elinkeinotoiminnassa heikko saavutettavuus on suurin yksittäinen haaste. Tästä huolimatta eritoten kansainväliset matkailijat ovat viime vuosina löytäneet Savukosken. Seutukunnallista edunvalvontatyötä ja hanketoimintaa koordinoidaan Itä-Lapin kuntayhtymästä, johon kuuluvat Savukosken lisäksi Salla, Posio, Kemijärvi ja Pelkosenniemi.

Kunnassa sijaitsee Soklin malmiesiintymä, joka on löydetty 1967. Kaivosoikeudet omistava Yara ilmoitti syksyllä 2015, ettei se tule avaamaan kaivosta lähitulevaisuudessa. Yhtiö on kuitenkin ilmoittanut vievänsä lupaprosessin loppuun ja tekevänsä tämän jälkeen uuden arvion kaivostoiminnan kannattavuudesta. Toteutuessaan kaivosinvestointi kääntäisi kunnan väkiluvun nousuun ja toisi työpaikkoja myös seutukunnallisesti ja maakunnallisesti.

Ympäröivä luonto on olennainen osa Savukoskea ja saulaista identiteettiä. Kalaisista vesistöistään ja hyvistä riista-, marja- ja sienimaistaan kuuluisalla Savukoskella on paljon potentiaalia luonto- ja erämatkailun saralla. Savukoski on rauhallinen kasvu- ja elinympäristö, jossa on turvallista elää ja asua.

2.1 Kunnan vahvuudet ja heikkoudet

Kunnan vahvuudet, heikkoudet, uhat ja mahdollisuudet on jaoteltu SWOT-nelikenttäänalyysin avulla. Seuraavaan on koottu tällä hetkellä tiedossa olevia tärkeitä kehitykseen vaikuttavia asioita, joista voi johtaa toimintaohjeita valtuustokauden keskeisiin tehtäviin:

Vahvuudet

- Laaja erämaaluonto, Korvatunturi
- Luonnon raaka-aineet
- Soklin tarjoamat uudet kehitysnäkymät
- Toimivat peruspalvelut
- Tapahtumat
- Suojelualueet
- Turvallinen asuinympäristö
- Vahva porotalous
- UKK-puisto

Heikkoudet

- Kapea elinkeinorakenne
- Sijainti, pitkät etäisyydet
- Julkisten ja yksityisten erityispalveluiden puute ja etäisyys
- Työpaikkojen vähyys
- Väestön väheneminen
- Kapea osaaminen
- Tietoliikenneyhteyksien taso
- Päätöksenteon hitaus

Mahdollisuudet

- Luontomatkailu
- Luonnontuotteiden ja luonnonvarojen taloudellinen hyödyntäminen
- Soklin myötä yritystoiminnan kehittäminen
- Venäjän alueen kehitys
- Yhteistyö naapurikuntien kanssa
- Yritysten yhteistyö ja verkostoituminen
- Luonnonläheinen asumisympäristö
- Kylien kehittäminen kunnan ja kylän yhteistyönä
- Porotalouden vahvistaminen

Uhat

- Muuttoliike
- Työttömyys
- Kunnan talous, uusiin palvelutarpeisiin vastaaminen
- Soklin mahdollisuuksien käyttämättä jättäminen
- Aloitteellisuuden ja yritysideoiden puute
- Suojelualueet
- Ympäristön ja maiseman laiminlyönti
- Julkisen liikenteen supistuminen
- Kaivosten vaikutus porotalouteen

2.2 Savukosken kunnan missio ja visio

Savukosken kunta pyrkii olemaan elinvoimainen kunta kuntalaisiaan varten ja järjestää ja tuottaa palveluita ja hyvinvointia kuntalaisia varten. Savukosken kunnan visiossa korostuvat arktisuus, luonnon ja ihmisten hyvinvointi ja yritteliäisyys. Lähtökohtana on, että Savukoski on myös jatkossa itsenäinen kunta.

Sodankyläläisiä emme ole, sallalaisiksi emme tule, olkaamme siis saulaisia!

2.3 Savukosken kunnan keskeiset strategiset painopisteet

Savukosken kunta on tunnistanut toimintaympäristöstään mahdollisuuksia ja uhkia sekä omasta toiminnastaan vahvuuksia ja heikkouksia. Strategisilla painopistevalinnoilla Savukosken kunta pyrkii hyödyntämään mahdollisuudet ja vahvuudet. Samalla kunta varautuu uhkiin ja pyrkii lieventämään heikkouksista aiheutuvia ongelmia.

Savukosken kunnan strategiset painopisteet ovat:

- 1) Laadukkaasti ja kustannustehokkaasti järjestetyt ja tuotetut palvelut
- 2) Kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien tukeminen
- 3) Luonnon kestävä käyttäminen ja hyödyntäminen

Strategiselle painopisteelle on asetettu seuraavat tavoitteet:

- 1) Hyvä toiminta- ja asuinympäristö
- 2) Monipuoliset ja riittävät palvelut
- 3) Hyvinvoinnin ja turvallisuuden tunteen vahvistaminen sekä kuntalaisten osallistaminen
- 4) Palvelut tuotetaan taloudellisesti ja tehokkaasti

Savukosken kuntastrategia muodostaa kunnan toiminnoille kehittymisen suuntalinjat. Strategiset painopisteet on jätetty tarkoituksellisesti väljiksi: kuntastrategian ensisijainen tarkoitus on sallia ja mahdollistaa rajoittamisen ja kieltämisen sijaan.

”Pahinta pelkkuruutta on se, että tietää, mikä on oikein, eikä tee sitä.”

2.4 Laadukkaasti järjestetyt ja tuotetut palvelut vahvana osana kunnan elinvoimaa

Savukosken kunta keskittyy asukkaiden hyvinvointiin ja viihtyvyyteen sekä yrittäjäystävälliseen toimintaympäristöön järjestämällä ja toteuttamalla kunnan vastuulla olevat palvelut kustannustehokkaasti ja toimivasti.

Kunta ylläpitää toimivia elinkeinoneuvontapalveluja ja kannustaa yrityksiä kehittämään ja laajentamaan toimintaansa. Tehokas lupahallinto on osa toimivaa elinkeinopolitiikkaa. Kunnanvirastolla on yhteispalvelupiste, josta saa Poliisin, Kelan ja Oikeusaputoimiston etäpalveluita.

Sote- ja maakuntauudistus luo kunnalle mahdollisuuden keskittyä jäljelle jääviin tehtäviin. Uudistus nähdään kunnassa mahdollisuutena raskaan sote-sektorin siirtyessä leveämmille

hartioille. Samalla huolena on kuitenkin perusterveydenhuollon lähipalvelujen säilyminen kunnassa.

Savukosken kunta ei yritäkään kilpailla suurien kasvukeskusten kanssa, vaan haluaa profiloitua luonnonläheisenä paikkakuntana, jossa laadukkaasti järjestetyt ja tuotetut peruspalvelut sekä turvallinen elin- ja toimintaympäristö luovat kestävän perustan elämälle. Kuntamarkkinointi perustuu kunnan vahvuuksien ja erilaisuuksien esille tuomiseen positiivisella tavalla.

2.5 Vaikuttaminen ja viestintä

Kuntalaiset kokevat Savukosken olevan viihtyisä ja turvallinen asuinympäristö. Kyläalueet ovat eläviä, ja ympäröivä luonto tarjoaa monipuolisia harrastus- ja virkistysmahdollisuuksia. Kuntalaiset pitävät luontaisesti yllä yhteisöllisyyttä. Keskiössä ovat osallistuminen ja yhdessä tekeminen. Erilaisten ja eri-ikäisten kuntalaisten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksia tuetaan. Kunnassa toimivat vaikuttamistoimieliminä nuorisovaltuusto sekä vanhus- ja vammaisneuvosto. Yhteisöllisyyttä tuetaan osallistumalla mahdollisuuksien mukaan erilaisiin hankkeisiin ja muuhun yhteistyöhön kunnan ja kyläläisten kesken. Tavoitteena on, että ihmiset pystyisivät elämään hyvää elämää mahdollisimman pitkään itsenäisesti.

Savukoskella pyritään haastamaan osallistumaan ja vaikuttamaan. Kunnan ja kuntalaisten viestinnässä pyritään kaksisuuntaiseen vuorovaikutukseen, jossa perinteisen median ja viestinnän kanavien lisäksi hyödynnetään sähköisiä viestintävälineitä ja sosiaalista mediaa. Kunta panostaa strategiakauden aikana erityisesti sähköiseen viestintään tavoittaakseen erityisesti nuoret kuntalaiset. Myös ikäihmisten valmiuksia käyttää sähköisiä välineitä pyritään tukemaan. Kuntaan on valmisteilla uudet kotisivut, joiden myötä tiedonkulku ja muu viestintä pyritään saamaan nykyistä nopeammaksi ja joustavammaksi. Tiedottamisessa painotetaan oikea-aikaista ja riittävää tiedonkulkua.

2.6 Ennakointi osaksi päätöksentekoprosessia

”Se on sitä, että asiat harkitaan etukäteen ja kuvitellaan tapaus sikseenkin elävästi, että kun se kerran tapahtuu, on reitit selvät. Tätä lajia on harvalle suotu. Jolla sitä on, niin pitääkööt hyvänään! Mutta tässä lajissa on kaksi pahaa vikaa; asia jää huvikseen tapahtumatta tai se sattuu eri tavalla. Joka arvaa ottaa nämäkin huomioon, sille on maailmanranta kevyt kiertää...”

Havukka-ahon ajattelija

Kunta panostaa päätöksenteossa ennakointiin ja vaihtoehtojen punnintaan strategisissa asioissa ja hyödyntää työssä uusia toimintamalleja ja välineitä. Tarkoituksena on parantaa päätöksenteon laatua ja läpinäkyvyyttä. Ennakointi on tärkeässä osassa suunniteltaessa tulevaisuutta ja punnittaessa eri vaihtoehtoja. Ennakointi auttaa hahmottamaan vaihtoehtoisten skenaarioiden tuomia ulkoisvaikutuksia ja kokonaisuutta. Ennakoinnin avulla pyritään löytämään paras mahdollinen vaihtoehto päätöksenteon tueksi.

2.7 Kunnan edunvalvonta

Kunnan edunvalvonta jakaantuu kunnan omaan edunvalvontaan ja yhteistyössä Itä-Lapin kuntayhtymän kanssa tehtävään edunvalvontaan. Edunvalvonta jakaantuu seutukunnalliseen, alueelliseen, valtakunnalliseen ja ylikansalliseen edunvalvontaan. Seutukunnallinen edunvalvonta keskittyy Itä-Lapin alueelle. Alueellinen edunvalvonta Lapin maakunnan alueelle, valtakunnallinen edunvalvonta käsittää koko maan ja ylikansallinen edunvalvonta EU- ETA ja Venäjä tason edunvalvonnan. Edunvalvontaa toteutetaan kuntastrategian ja kunnan tekemien muiden linjausten ja päätösten mukaisesti. Edunvalvonnassa on huolehdittava siitä, että viesti on selkeä ja yhtenäinen.

"Jos ei istu päättävissä pöydissä, joutuu itse syödyksi!"

3 STRATEGISEN TULOSTEN SAAVUTTAMINEN JA TOIMINNAN SEURANTA

3.1 Tulosten saavuttaminen

Kunnanvaltuusto päättää vuosittain talousarvion käsittelyn yhteydessä kunnan strategiset linjaukset kuntastrategian mukaisesti.

Kunnanhallitus, kunnanjohtaja ja toimialajohtajat huolehtivat strategisten linjausten operatiivisesta toteuttamisesta. Kunnanhallitus ja kunnanjohtaja määrittävät vuosittaiset toiminnalliset tavoitteet kunnanvaltuuston strategisten linjausten mukaisesti sekä hyväksyvät toimenpidesuunnitelman osana talousarvion täytäntöönpano-ohjetta.

Toimialajohtajat laativat vuosittain oman vastuualueensa toimenpidesuunnitelman kuntastrategian linjausten mukaisesti.

Jokainen kunnan palveluksessa oleva pyrkii omalta osaltaan saavuttamaan tulosityksikölleen asetetut toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet.

3.2 Toiminnan seuranta

Kunnanvaltuusto tarkastelee kerran vuodessa tarkastuslautakunnan arvioinnin pohjalta strategisten tavoitteiden saavuttamista. Kunnanvaltuusto toteuttaa laajemman strategisen tarkastelun kahden vuoden välein. Samassa yhteydessä kuntastrategia päivitetään.

Kunnanhallitus raportoi kunnanvaltuustolle strategisten tulosten saavuttamisesta kerran vuodessa.

4 TALOUDEN HOITO, ELINKEINO-, OMISTAJA-, YMPÄRISTÖ- JA HENKILÖSTÖPOLITIIKKA

4.1 Talouden hoito

Kunnan taloustilanne on kaksijakoinen. Tällä hetkellä tase on ylijäämäinen ja entisiä velkoja on lyhennetty eikä uutta velkaa ole tarvinnut ottaa. Savukoski kuuluu valtakunnan tasolla vähiten velkaantuneeseen viidennekseen.

Yksi suurimpia ongelmia talousarviota laadittaessa on pienelle kunnalle tyypillinen sote-menojen heittäminen. Lähivuosille on tulossa eritoten sote-menojen kasvua. Väestö vähenee ja ikääntyy ja kunta on voimakkaasti valtionosuusriippuvainen. Alkutuotantovaltaisen kunnan tulisi houkutella ulkopuolisia investoijia ja pääomia. Kunnassa on kiinnitetty huomiota henkilöstömitoitukseen. Tämän lisäksi kunta saattaa joutua harkitsemaan rakenteellisia muutoksia. Tällä hetkellä selvitetään mm. mahdollisuutta luopua Saukodista. Ajatuksena on, että Saukoti löytäisi marjahallin ja lämpölaitoksen tavoin vastuullisen ja asiantuntevan omistajan, joka jatkaisi toimintaa Savukoskella.

Kunnan korjausvelkaa on hallittu korjausrakentamisella ja luopumalla osasta kiinteistöistä. Paloasemainvestoinnissa kunta ei ole varsinaisesti osapuoli, vaan Pelastuslaitos on vuokralla yksityisen toimijan omistamissa tiloissa. Asialla on kuitenkin suuri merkitys Savukosken kunnan talouden kannalta, koska kunta välttyi tekemästä itse miljoonainvestointia. Kunnan taloutta rasittaa silti mittava investointitarve. Kunta on tehnyt periaatepäätöksen uuden koulun rakentamisesta ja investointi on toteutuessaan minimissään 1,8 miljoonan euroa.

Käyttötaloutta rasittavat erityisesti sote-menot. Sote-sektori tulisi saada pois kunnan harteilta myös siinä tilanteessa, että sote-uudistusta ei saada aikaiseksi. Mikäli kunta päätyy itse ulkoistamaan sotepalvelunsa, on asiaan panostettava aikaa ja resursseja ja käytettävä ulkopuolista asiantuntemusta. Taitavasti toteutettuna ulkoistus vähentää kustannuksia ja auttaa säilyttämään nykyisen palvelutason ja työpaikat kunnassa.

Maakunta- ja soteuudistus siirtäisi toteutuessaan sotepalvelujen järjestämisvastuun pois kunnan harteilta, mutta vastaavasti veisi jopa 60-70 prosenttia kunnan tuloista. Valtionosuudet ovat tulevana vuosina laskusuunnassa, mikä vaikeuttaa kunnan talouden hoitoa. Kilpailukykysojimus alensi henkilöstömenoja, mutta noususuhdanne johti suurehkoihin palkankorotuksiin ja tämä näkyy myös Savukosken kunnan taloudessa.

Lähivuosisien toimintaperiaatteet taloushoidossa:

- 1) velkaantumiskehitys pidetään maltillisena
- 2) maksut ja taksat tarkistetaan ja niiden tulee vastata kustannuskehitystä
- 3) käyttötalouden menokehitys pidetään maltillisena
- 4) investoinnit harkitaan tarkkaan ja niissä keskitytään lakisääteisten toimintojen ylläpitoon

4.2 Elinkeinopoliittikka

Yleisiä elinkeinojen edistämistoimia ovat muun muassa maapolitiikka, kaavoitus, kunnallistekniikan investoinnit, asuntotuotanto, koulutusasiat ja yleinen palvelujen ja harrastusmahdollisuuksien kehittäminen.

Yrityksiä kannustetaan kehittämään ja laajentamaan toimintaansa ja hyödyntämään erilaisia tukimahdollisuuksia, joita tarjoaa mm. Pohjoisimman Lapin Leader ry. Kunnan tehtävä ei ole kuitenkaan tukea yrityksiä taloudellisesti, vaan luoda toimiva ja houkutteleva ympäristö yritystoiminnan kehittämistä varten. Kunta ei tästä syystä osallistu aktiivisesti yritystoimintaan tai tue yrityksiä lainoin tai takauksin.

Savukosken kunnassa on toimivat ja pääosin riittävät yksityiset palvelut. Uhkana on kuitenkin, että lähivuosina moni keskeinen yritys lopettaa toimintansa yrittäjän jäädessä eläkkeelle. Kunta seuraa tilannetta ja pyrkii auttamaan tarvittaessa jatkajien etsimisessä. Uusille yrittäjille tarjotaan yhteistyössä Pelkosenniemen kunnan kanssa tuotettuja elinkeinoneuvontapalveluja.

Tällä hetkellä eniten potentiaalia on matkailussa. Kiinasta ja muualta Kaukoidästä saapuneet matkailijat ovat muualla Lapissa saaneet aikaan investointien lisääntymisen. Savukosken matkailussa on paljon hyödyntämätöntä potentiaalia. Kivitunturi on lähellä kunnan keskustaa ja on sekä paikallisten että turistien suosiossa. Kohteessa on kuitenkin edelleen hyödyntämätöntä potentiaalia ja matkailijoiden määrä voisi lisääntyä nykyisestä. Yhtenä keinona on Urho Kekkosen kansallispuiston ja muiden Savukosken nähtävyyksien tunnettavuuden lisääminen. Sotahistoriaan ja jälleenrakennusaikaan liittyvä matkailun potentiaali on myös nousussa. Kunnan olemassa oleva brändi Savukoski KorvatunturinMaa on kiinnostusta herättävä, mutta jatkossa brändiä tulee pystyä toteuttamaan myös käytännössä. Tämä vaatii ulkopuolisten pääomien houkuttelua kuntaan.

Porotalous on vahva työllistäjä, mutta odotuksista huolimatta kuntaan ei ole syntynyt merkittävää jalostustoimintaa. Kunnan kannalta investointeja hidastava tekijä on syrjäinen sijainti ja pääomien puute.

Soklin fosforiesiintymä on löydetty jo yli 50 vuotta sitten, mutta odotuksista huolimatta kaivostoimintaa ei ole vielä aloitettu. Kunta ei voi sitoa omaa toimintaansa Soklin odottamiseen, mutta kehitystä seurataan aktiivisesti ja tarvittaessa tehdään uusi tilannearvio.

Vuotos-hanke näyttää jälleen kerran tulleen haudatuksi. Savukosken kunta on äänestänyt vuosien saatossa Vuotokseen liittyen useita kertoja. Viimeksi asiasta on äänestetty viime valtuustokaudella. Kunnan kanta tekoaltaan rakentamiseen on kielteinen. Savukosken kunta tekee yhteistyötä eri toimijoiden kanssa vaelluskalakantojen elvyttämiseksi Kemijoen valuma-alueella.

”Luultavasti myrskyjä onkin vain siksi, että niiden jälkeen saataisiin auringonnousu.”

Muumipappa

4.3 Omistajapolitiikka

Kunnan omistajapolitiikka auttaa kunnan voimavarojen suuntaamista parhaalla mahdollisella tavalla kuntalaisia palvelevaksi. Omistajapolitiikan tarkoituksena on määritellä periaatteet kunnan omaisuuden hankintaan, käyttöön, hoitamiseen ja luovutukseen. Linjauksilla on tarkoitus ohjata toimintaa, ja linjauksia voidaan tarvittaessa muuttaa. Lähtökohtana ovat kunnan kehittämistavoitteet ja tulevien vuosien palvelutarpeet.

Valtuusto päättää omistajapolitiikasta, ja sen päätös on tarkoitettu ohjaamaan kunnan toimintaa. Käytännön valmistelu ja toimeenpano kuuluvat ao. lautakunnalle ja kunnanhallitukselle. Kuntakonserniin kuuluvien osakkuusyhteisöjen toimintaa valvoo ja ohjaa kunnanhallitus. Kunnanjohtaja seuraa omistajapolitiikan toteutumista ja raportoi siitä tarvittaessa kunnanhallitukselle. Seuraavassa on käsitelty keskeisimpiä kunnan omistajapolitiikkaan liittyviä asioita ja ajankohtaisia omistajapolitiikan muutoksia.

Savukosken kunta on pyrkinyt jo aikaisemman valtuustostrategian puitteissa luopumaan kiinteistömassasta, jota kunta ei tarvitse lakisääteisten toimintojensa ylläpitämiseen. Kunta on myynyt tähän mennessä paritalot Martilta, Tanhuasta ja kirkonkylästä. Seuraavaksi kunnan on tarkoitus luopua rivitalo-omistuksistaan.

Kunnan kiinteistöjen korjausvelka on vuosien mittaan noussut suureksi, ja samaan aikaan kunta joutuu keskittymään ydintoimintojen ylläpitoon. Tärkeimpiä ratkaistavia asioita on koulukeskuksen tilaratkaisujen loppuun saattaminen. Pelkosenniemen-Savukosken kansanterveystyön kuntayhtymä puolestaan etsii uusia terveyskeskustiloja Savukoskelta.

Kunta on myynyt lämpölaitoksen Napapiirin Energia ja Vesi Oy:lle. Kunta on kuitenkin vastannut Neven tytäryhtiön, Savukosken Lämpö Oy:n lämpölaitostoiminnan ylläpidosta. Kunta on myös lämpölaitoksen suurin yksittäinen asiakas.

Kunnassa on puhdasvedenottamo ja jätevedenpuhdistamo. Vesihuolto muodostaa nk. luonnollisen monopolin, ja kunnan on tarkoituksenmukaista säilyttää vesihuolto kokonaisuudessaan omissa käsissään. On kuitenkin huomattava, että jätevesipuhdistamon uudet ympäristölupavaatimukset tarkoittavat mittavia kunnostus- ja perusparannusinvestointeja.

”Budjetoinnin tarkoituksena ei ole päättää, ’miten paljon kukin toiminto saa rahaa’. Budjetointi on keino päättää, mitkä alueet ansaitsevat kaiken mahdollisen rahoituksen ja mitä alueita ei tulisi rahoittaa lainkaan.”

Jim Collins

4.4 Ympäristöpolitiikka

Savukosken elinkeinorakenne on alkutuotantovaltaista ja nojaa siten pitkälti luonnon hyödyntämiseen. Metsähallitus hakkaa vuosittain noin 230 000 kiintokuutiota metsää.

Kunta pyrkii varmistamaan metsäkanalinnuille suotuisan elinympäristön säilymisen hakkuista huolimatta. Suurimmaksi osaksi Savukosken kunnan alueella sijaitsevan Kemin-Sompion paliskunnan suurin sallittu elopöytä on 12 000.

Matkailu on Savukoskella suhteellisen vähäistä, eikä kuormita ympäristöä mainittavissa määrin. Suunniteltu Soklin kaivos kuormittaisi lähinnä vesistöjä ja lisäksi maantieliikennettä. Kunnassa on lisäksi Värriön ja Maltion luonnonpuistot sekä Urho Kekkosen kansallispuisto. Kunnan kannalta on olennaista huolehtia siitä, että luontoa hyödynnetään kestäväällä tavalla, taaten samalla elinvoima ja jatkuvuus tuleville sukupolville. Olennaista on säilyttää tasapaino luonnonsuojelun ja maankäyttömuotojen välillä.

Savukosken kunta pyrkii olemaan mukana erilaisissa vähähiilisyyskannustavissa hankkeissa. Kuntalaisia kannustetaan pienentämään henkilökohtaista ympäristökuormitustaan ja energian kulutustaan.

Savukosken kunnan kanta Vuotoksen rakentamiseen on kielteinen. Tekoaltaan rakentamisen sijaan kunta näkee tulevaisuuden kalateiden tai muiden vastaavien vaelluskalojen nousun mahdollistavien rakenteiden ja laitteiden tekemisessä Kemijoen voimalaitoksiin. Kunta ei näe vaelluskalakantojen elvyttämisen ja nykymuotoisen sähköntuotannon välillä sovittamatonta ristiriitaa, ja pyrkii ylläpitämään vuoropuhelua Kemijoki Oy:n, Valtion, Kalastajan Savukoski ry:n ja muiden sidosryhmien välillä vaelluskalakantojen elvyttämiseksi.

4.5 Henkilöstöpolitiikka

Savukosken kunta on työyhteisö, jossa työntekijää arvostetaan hänen työnkuvastaan ja asemastaan riippumatta, ja hänen yksilölliset tarpeensa pyritään ottamaan huomioon. Viranhaltijoille ja työntekijöille taataan työrauha ja operatiivisen toiminnan ja poliittisen päätöksenteon välistä rajaa kunnioitetaan.

”Johda minua, seuraa minua, tai mene pois tieltäni.”

Kenraali George Patton

Kunta tukee henkilöstön työssäjaksamista ja ammattitaidon ylläpitämistä. Kunta kannustaa henkilöstöä pitämään yllä ammattitaitoa ja osaamista tarvittavaan täydennyskoulutukseen osallistumisella.

Strategiakauden painopiste on henkilöstön osaamisesta ja jaksamisesta huolehtimisessa.

Hyvinvointi- ja sivistysjohtaja laatii yhdessä sosiaalisuhteiden ja palkkasihteerin kanssa ohjelman, jolla henkilöstön työssäjaksamista tuetaan ja sairauspoissaolojen määrää pyritään vähentämään.

Työyhteisössä mahdollisesti ilmeneviin ongelmiin pyritään puuttumaan mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Savukosken kunta on jo pitkään ollut savuton työyhteisö. Kunta kannustaa tupakoinnista luopumiseen myös vapaa-ajalla.

Mahdollinen henkilöstön vähentämistarve pyritään hoitamaan eläköitymistien avulla.

Kunnan epävarmasta taloudellisesta tilanteesta johtuen vapautuvien virkojen ja toimien uudelleen täyttäminen on joka kerta harkittava tarkkaan. Mikäli kyseessä ei ole lakisääteinen tehtävä, on tehtävät ensisijaisesti pyrittävä jakamaan muiden viranhaltijoiden ja toimenhaltijoiden kesken. Uusia ei-lakisääteisiä virkoja ja toimia ei perusteta, ellei tälle ole erityisen painavaa syytä ja taloudellisia resursseja.

5 HALLINTOKUNNAT

5.1 Sivistystoimi

Kuntalaisten hyvinvointi on yhteinen asia. Se rakentuu toimivista peruspalveluista, jotka ovat joustavia ja tarkoituksenmukaisia. Yhteisöllisyys lisää sitoutumista kuntaan ja sen tavoitteisiin. Savukoskella jokaisen kuntalaisen perusoikeus on elää turvallisessa ympäristössä puhtaan luonnon ympäröimänä, laadukkaasti tuotettujen palvelujen löytyessä omasta kunnasta ja lähialueelta. Yhteistyö erityisesti Itä-Lapin muiden kuntien ja toimijoiden kanssa on merkittävää ja avainasemassa rakentaessamme tulevaisuuden kuntaa. On tärkeää ylläpitää ja edistää hyvän elämän edellytyksiä: ekologiaa, kulttuurisia, sosiaalisia ja taloudellisia. Hyvinvoiva saulainen on aktiivinen, sosiaalinen sekä henkisesti ja fyysisesti hyvinvoiva. Hyvinvointia lisätäksemme vahvistamme kuntalaisvaikuttamista ja –osallistamista, kartoitamme kuntalaisten ajatuksia hyvinvoinnista ja sen rakenteista, sitä mistä yksilöllinen hyvinvointi muodostuu. Kolmannen sektorin aktivointia palvelutuottajana tutkitaan mahdollisuutena.

Sivistystoimi sisältää koulutuspalvelujen lisäksi mm. kulttuuri-, liikunta-, museo- ja kirjastopalvelut. Sivistystoimen palveluja kehitetään aktiivisesti hyödyntämällä erilaisia rahoitusinstrumentteja. On yhteisesti huolehdittava kunnan veto- ja pitovoimasta, nykyisiä palveluja tulee kehittää vastaamaan kuntalaisten tarpeita nyt ja tulevaisuudessa.

5.1.1 Koulutoimi

Laadukas varhaiskasvatus ja esiopetus antavat vahvan kivijalan pienille kuntalaisillemme. Varhaiskasvatustyön arvoja ovat turvallisuus, tasa-arvoisuus ja yhdenvertainen kohtelu, vuorovaikutus ja yksilön tarpeista lähtevä toiminta. Varhaiskasvatus on suunnitelmallisen ja tavoitteellisen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostama kokonaisuus, jossa painotetaan pedagogiikkaa. Toiminnan keskiössä on lapsi. Laadukkaaseen varhaiskasvatukseen sisältyy myös asianmukaisen infrastruktuurin rakentaminen, uusi ryhmäpäiväkoti on vasta avattu.

Perusopetus ja lukiokoulutus antavat eväitä tulevaisuuteen. Opiskelun tavoitteellisuutta ja opiskelijan omaa kokonaisvastuuta korostetaan. Lukion opetuksessa tavoitteena on nostaa oppimisen laatua. Tärkeää on oppimaan oppiminen, joka mahdollistaa ongelmakeskeisten opetusmenetelmien ja nuorten yksilöllisen etenemistahdin huomioon ottavien työskentelymenetelmien kehittämistä. Uuden koulurakennuksen suunnittelu on käynnissä, joka viestii pitkäjänteisen panostuksesta nuoriimme ja koulutuspalveluihimme. Lukiotoiminnan houkuttelevuuden lisääminen ja uudet askeleet kansainvälistymiskysymyksissä ovat tärkeitä.

”Ei ihminenkään elä ainoastaan leivästä”

Matteus

5.1.2 Kansainvälinen toiminta

Kansainvälisyys avaa mahdollisuuksia. Kunta pyrkii ylläpitämään ja kehittämään ystävyyskuntatoimintaa Unkarin ja Saksan suuntaan. Kunta toimii myös aktiivisesti Suomi-Venäjä-seurassa. Kunta kannustaa kaikenikäisiä kuntalaisia omatoimimatkailuun ystävyyskunnissa Keski-Euroopassa ja lähialueilla. Vieraita kutsutaan vastavierailuille Kuivalihamarkkinoille ja kunnassa järjestettäviin muihin tapahtumiin.

5.1.3 Kirjastotoimi

Savukosken kunnan kirjastotoimen järjestämisestä vastaa Sompion kirjasto, jonka isäntäkuntana toimii Sodankylän kunta. Savukosken kirkonkylän lisäksi kirjasto toimii Tanhuassa, lisäksi Sompion kirjastoauto liikkuu Savukosken kunnan alueella. Kansan sivistystyön ja vireyden ylläpidon kannalta on tärkeää, että kirjastopalvelut säilytetään vähintään nykyisellä tasolla. Lisäksi selvitetään, voitaisiinko kirkonkylän kirjaston aukioloaikoja ja palveluja kehittää nykyisestä. Tällä hetkellä haasteena on kirjaston vaihtelevat aukioloajat ja työssäkäyvien kannalta asiointi kirjastossa on vaikeaa.

5.1.4 Liikuntatoimi

Liikuntatoimi kannustaa liikkumaan. Kuntosali peruskorjataan ja laajennetaan syksyllä 2018 vastaamaan kuntoilijoiden ja voimailijoiden monipuolisia tarpeita. Hyvinvoinnin näkökulmasta kiinnitämme huomiota erityisesti ennaltaehkäisevyyteen, alueiden monipuoliseen käyttöön ja virkistysmahdollisuuksiin. Eri kohderyhmille (lapset, nuoret, aikuiset, voimavaraväestö) räätälöidään aiemman mukaisesti liikuntaryhmiä.

5.1.5 Kulttuuritoimi

Kulttuuritoimi tekee tunnetuksi KorvatunturinMaa-brändiä ja uusi visuaalinen ilme on käytössä koko kunnassa. Asukasviihtyvyyttä ja kuntamarkkinointia tukemassa ovat kulttuuritoimen tapahtumat ja tempaukset ympäri vuoden, tunnetuimpina Joulupukin liikkeellelähtö ja Kuivalihamarkkinat. Kotiseutumuseo Puistolaa hyödynnetään erilaisissa tapahtumissa.

Tulppiossa on nähtävillä toinen ennen Suomen itsenäistymistä Savukosken savottatöissä käytetyistä vetureista. Vuokrasopimus maanomistajan kanssa päättyy vuonna 2026. Savukosken valtuustossa on tehty aloite veturin siirtämisestä kirkonkylälle. Museoveturin siirtäminen kirkonkylälle selvitetään ja mikäli asia nähdään tarkoituksenmukaiseksi, veturi siirretään strategiaikauden aikana. Veturi toisi kirkonkylälle turisteja ja elävöittäisi omalta osaltaan taajamaa.

Kuivalihamarkkinat on kunnassa järjestettävä merkittävin tapahtuma, joka kokoaa tuhansia kävijöitä vuosittain yhteen. Tapahtuma on iso ponnistus pienelle kunnalle, joten on tärkeää, että tapahtuma saadaan muutettua yrittäjävetoiseksi.

5.2 Sosiaalitoimi

Sosiaalihuollon palvelutehtäviä ovat lapsiperheiden, nuorten, työkäisten ja iäkkäiden palvelut, perheoikeudelliset palvelut, lastensuojelu, päihdehuolto ja vammaispalvelut. Palvelutehtäviä hoidetaan sosiaalihuoltolain tarkoittamin kunnallisin sosiaalipalveluin.

Haasteita sosiaalipalvelujen järjestämiselle asettavat edelleen mm. väkiluvun pienuus ja väheneminen, työttömyys, ikääntyneiden osuuden kasvaminen ja lasten, nuorten ja työikäisten määrän väheneminen sekä paljon palveluja tarvitsevien ikääntyneiden asuminen etäällä kuntakeskuksesta. Haasteina palvelutoiminnalle ovat myös pienistä työntekijämääristä aiheutuva haavoittuvuus ja kunnan taloudellinen tilanne.

Tavoitteena haasteista huolimatta on kuitenkin nykyisten sosiaalipalveluiden säilyttäminen kunnassa lainmukaisina. Sosiaalipalveluiden laadussa pidetään tavoitteena hyvää keskitasoa, määräraikojen noudattamista ja turvallista arjen välttämättömien toimintojen toteutumista kaikissa asiakastilanteissa. Palvelutoimintaa varten turvataan kohtuullisen riittävät ja lainsäädännössä edellytetyt resurssit. Palveluyksiköiden nykyiset henkilöstömitoitukset turvataan.

Tavoitteena pidetään myös asiakkaiden osallisuuden lisäämistä. Palvelutarpeen kirjauksissa ja suunnitelmissa tuodaan esiin asiakkaan, omaisen ja läheisen näkemys ja mahdollisuudet arkielämän sujumisen turvaamiseksi.

Palveluiden säilyttämiseksi ja kehittämiseksi sosiaalilautakunta pyrkii mahdollisimman laajaan yhteistyöhön eri tahojen kanssa.

Sosiaalitoimi on mukana, seuraa ja valmistautuu tulevan maakunta- ja sote-uudistuksen tuomiin muutoksiin mm. yhtenäistämällä käytäntöjä muun Lapin kanssa.

Lastensuojelun ja päihdehuollon palveluita tarjotaan keskitetysti sosiaalitoimistossa. Työpaja Sykkeen toimintaa jatketaan, koska se edistää työttömien työllistymistä, toimeentuloa ja arjen hallintaa. Sykkeessä jatketaan palkkatuettua työtä, kuntouttavaa työtoimintaa ja sitä kehitetään myös muuna hyvinvoinnille välttämättömänä sosiaalipalveluna. Lastensuojelun ja päihdehuollon erityispalveluissa käytetään ostopalveluita. Kasvatus- ja perheneuvontaa järjestetään ostopalveluna.

Oikeudellisiin asioihin ja turvallisuuteen liittyvät palvelut: sosiaalipäivystys ja sosiaaliasiamiestoiminta jatkuvat nykyisten yhteistyösopimusten mukaisina palveluina. Ikääntyneille ja vammaisille suunnatuilla kotipalveluilla ja omaishoidontuella tuetaan kotona asumisen mahdollisuuksia. Tehostetun palveluasumisen yksikkönä toimii Saukoti niille vanhuksille, jotka eivät pysty enää asumaan kotona tuettunakaan. Vaikea- ja kehitysvammaisille järjestetään vaativissa tilanteissa palveluita ostopalveluina.

"Yhteiskunnan sivistyksen mitta näkyy siinä, miten se kohtelee heikoimpiaan."

5.3 Tekninen toimi

5.3.1 Kiinteistöt

Kunnan tekninen toimisto huolehtii kunnan kiinteistökannasta ja vastaa kiinteistöjen kunnossapidosta ja kiinteistöomaisuuden vakuuttamisesta. Rakennusten kalustosta, koneista ja laitteista ym. irtaimistosta vastaa ao. hallinnonala.

Kunta pyrkii luopumaan sellaisesta omaisuudesta, mm. kiinteistöistä, jotka eivät liity sen lakisääteisten peruspalvelujen tuottamiseen ja joiden säilyttäminen kunnan omistuksessa ei ole tarkoituksenmukaista. Omaisuuden myyntipäätökset tehdään pääsääntöisesti tarjouskilpailujen pohjalta. Mikäli omaisuuden arvo on vähäinen tai jos tarjouskilpailu ei ole tuottanut toivottua tulosta, voidaan omaisuus myydä suoralla kaupalla. Omaisuus myydään korkeimmalla saatavalla myyntihinnalla. Tarjouspyynnöissä voidaan käyttää kunnanhallituksen määrittelemää pohjahintaa, jonka alle omaisuutta ei myydä. Tarkoituksena on myydä seuraavaksi rivitalot Sauranta ja Saurarvi 3.

5.3.2 Maanhankinta, myynti ja kaavoitus

Kunta hankkii maata tarpeen mukaan omaa palvelutuotantaan varten, asuntorakentamistarkoitukseen ja yritystoiminnan kehittämiseen. Kunta myy kaavoittamatonta ja kaavoitettua maata kulloinkin voimassa olevan taksan mukaan, mikäli myynti ei ole vastaan tärkeää yhteiskunnallista intressiä. Kunta kaavoittaa maata yhdyskuntarakenteen kehittämistarpeen mukaan ja elinkeinotoiminnan kehittämiseksi. Yksityisten maita kaavoitettaessa tehdään kaavoitussopimus, jossa sovitaan maanomistajan osallistuminen kunnalle aiheutuviin kustannuksiin sen hyödyn perusteella, joka maanomistajalle koituu kaavasta. Maanomistajia kohdellaan yhdenvertaisesti. Yksityisten maanomistajien vaatimat tai heidän lisämaakauppojensa aiheuttamat kaavanmuutuskulut peritään yksityiseltä täysimääräisenä.

5.3.3 Kunnan laitokset

Vesi- ja jätevesilaitoksen toiminta, investoinnit mukaan lukien, rahoitetaan myyntituloilla. Tekninen lautakunta valvoo ja seuraa kunnan liikelaitosten toimintaa ja taloutta. Lautakunta tekee esitykset kunnanhallitukselle ja -valtuustolle veden ja jäteveden myynnin taksasta, joka sisältää myös perusmaksut.

5.3.4 Kiinteistöporssi

Kuntalaisten kiinteistönomistajien vanhojen tilojen ja kesämökkien rakennuspaikkojen myyntiä ja esittelyä on parannettu perustamalla kunnan nettisivujen yhteyteen ”Kiinteistöporssi”, johon kaikki halukkaat myyjät saavat lähettää tiedot myytävänä ja vuokrattavana olevista kohteistaan. Kiinteistöporssin tavoitteena on lisätä kesäasukkaiden ja mahdollisesti myös uusien kuntalaisten määrää. Kiinteistövero tuoton merkitys on nousemassa entisestään sote-uudistuksen jälkeen.

5.3.5 Teiden ja reitistöjen huolto- ja kunnossapito

Kaikki kaava- ja yksityisteiden kunnossapitopalvelut ostetaan urakoitsijoilta. Tätä käytäntöä jatketaan ja kunnossapitosopimuksista pyritään tekemään pitempiaikaisia, mikä mahdollistaa yrittäjiä uusimaan tarvittaessa kalustoaan. Kunnan avustus pysyvän asutuksen pääsytienä oleville yksityisteiden kunnossapitoon on 70 %. Aorausavustuksen sääntöjä selvitetään ja mahdollisesti tarkistetaan, jotta alle yhden kilometrin pituiset ja alle kolme pysyvästi asuttua taloutta käsittävät tiet olisi mahdollista ottaa avustuksen piiriin. Yksityisteiden peruskorjausten kunnan avustuksen määrä jatketaan, kuten tähänkin asti. Siten avustuksen jälkeen omarahoituksella hoidettava osuus jaetaan puoliksi kunnan ja tiekunnan osakkaiden maksettavaksi.

Moottorikelkkareitistöjen virallistamiseen liittyvien reittitoimitusten yhteydessä on reittien kunnossapito siirtynyt kunnalle. Valtion osallistuminen reittien kunnossapidon avustamiseen on vielä avoin. Savukosken kunnan alueella on moottorikelkkauria yhteensä 390 kilometriä. Savukosken kirkonkylältä Saijalle ja Viitarannalle johtavat moottorikelkkareitit, kokonaispituudeltaan 55,5 km, on virallistettu.

5.3.6 Jätehuolto

Jätehuollossa Savukosken kunta on liittynyt Lapin Jätehuollon kuntayhtymään Lapecoon vuonna 2007. Kotitalouksien jätteen lajittelun ja käsittelyn neuvontaa lisätään ja parannetaan, jotta syntyvän jätteen määrää saadaan vähennettyä ja kierrätysastetta nostettua. Tavoitteena on vähentää syntyneen jätteen määrää ja siten pienentää hiilijalanjälkeä.

5.3.7 Vesihuolto

Lapin ELY-keskus on esittänyt vedentoimittamisen varmistamista rakentamalla toinen vedenottamo. Selvitys ja koepumppaus tullaan tekemään, kun yhteistyön kuviot muiden Lapin vesihuoltolaitosten kanssa yhteiskilpailutuksesta saadaan sovittua. Niemijoenharjun alueelle on alustavasti määritelty Lapin ELY-keskuksen toimesta mahdollista toisen vedenottamon paikkaa. Vesi- ja viemärlaitoksen nykyinen verkosto riittää tyydyttämään kirkonkylän asemakaava-alueen uudisrakentamistarpeen. Maksutaksa tarkistetaan kustannuksia vastaavaksi vuosittain.

Mukkavaaran jätevedenpuhdistamon uuden ympäristöluvan ehdot on saatu ja tämä tarkoittaa arviolta 400 000 euron investointeja jätevesipuhdistamoon.

6 SAVUKOSKEN KUNNAN VISIO 2030

Miltä näyttää Savukoski kahdentoista vuoden kuluttua? Visio on tahtotila ja suunta, jota kunta tavoittelee. Tavoiteltu suunta valitaan yleensä useammasta vaihtoehdosta. Tällä hetkellä tiedossa olevia näkymiä peilaten kunnan tulevaisuus voidaan esittää esimerkiksi seuraavilla vaihtoehtoisilla näkymillä:

- 1) Taantuvan kehityksen Savukoski
- Kunnasta poismuutto jatkuu.
 - Väki vähenee ja vanhenee.
 - Kunnan talous ajautuu yhä tiukemmalle.
 - Palvelujen ylläpito vaikeutuu.
 - Elinkeinorakenne hiipuu ja yrityksiä lopettaa.
 - Koulutuspalvelut kaventuvat, lukio joudutaan lakkauttamaan.
 - Kunta joutuu myymään luonnolliseksi monopoliksi luettavat vesihuoltolaitokset toimintansa rahoittamiseksi.
 - Sote-ratkaisu jää joko toteutumatta tai toteutus on kunnan kannalta huono ja palvelut siirtyvät pois kunnasta.
 - Kunta joutuu nostamaan veroprosenttia toistuvasti, kunta tulee yhä riippuvaisemmaksi valtionosuuksista, metsäeräosuuteen ei tule parannusta.
 - Kuntaliitos tulee yhä todennäköisemmäksi.

- 2) Savukoski – todellinen KorvatunturinMaa
- Nykyiset elinkeinot metsätalous ja porotalous jatkuvat.
 - Marjojen, sienten, poronlihan, puun ym. luonnontuotteiden jatkojalostuksessa tehdään uusia avauksia ja oivalluksia, ja ala työllistää yhä useampia.
 - Kunnan matkailu lähtee nousuun: erämatkailun ja luontomatkailun kehitys pääsee vauhtiin, uusia matkailuyrityksiä syntyy, retkikohteet vetävät, investoinnit lisääntyvät, hiljaisuus ja puhdas luonto onnistutaan tuotteistamaan.
 - Korvatunturi-teema saadaan läpi matkailussa. Onnistutaan kehittämään joulun ja Korvatunturin ympärille monipuolista tarjontaa: tuotteita, tapahtumia, Korvatunturin kävijöiden klubi, Santa Claus -hiihto ym.
 - Kysynnän ja pääomien kerääntymisen myötä palvelutaso monipuolistuu ja paranee.
 - Lukio säilyy nykymuotoisena.
 - Valtio muuttaa metsäeräntuloutusperusteita siten, että muutos hyödyttää Savukosken kaltaisia kuntia tuntuvasti.
 - Vuotos-suunnitelma haudataan lopullisesti ja Kemijokeen rakennetaan kalatiet.

3) Yhteistyön Savukoski

- Soklin kaivoshanke toteutuu, kunnan elinkeinorakenne monipuolistuu ja myönteinen kuva Savukoskesta lisääntyy, Savukosken identiteetti vahvistuu.
- Porotalous, metsätalous sekä kaivostoiminta toimivat rinnakkain.
- Muuttoliike pysähtyy ja alkaa kääntyä toisin päin, paluumuutto lisääntyy.
- Kunnan talous paranee ja elinvoima voimistuu.
- Palvelut säilyvät ja kehittyvät.
- Kunta onnistuu siirtämään sotepalvelujen tuotantovastuun pois siten, että palvelut ja työpaikat kunnassa turvataan.
- Matkailun kehittämiseen tulee uusi sysäys, ja luonnontuotteiden jatkojalostaminen ja myynti edistyvät. Luonto- ja erämatkailu kehittyvät.
- Kylien elinvoima paranee.
- Kunnassa edistetään tasapuolisesti kaikkia elinkeinoja yhteen hiileen puhaltamalla luonnon ja ympäristön hyvinvointia arvostaen.
- Koulutuspalvelut kehittyvät ja lisääntyvät, lukio erikoistuu ja saa kansainvälisiä opiskelijoita, toisella asteella pystytään tarjoamaan myös ammatillista opetusta.
- Koko kunnan alueelle saadaan kattavat ja toimivat tietoliikenneyhteydet ja etätyömahdollisuudet kehittyvät.
- Positiivinen kierre nostaa Savukosken Lapin menestyjäkuntien joukkoon, veroprosentit pystytään pitämään maltillisina.

Mikä näistä olisi kunnalle paras visio, jota kohti tulee pyrkiä?

Yksikään skenaario ei toteudu sellaisenaan, vaan todennäköistä on, että tulevaisuus on yhdistelmä kaikkia kolmea skenaariota.

Ensimmäisen skenaarion toteutumista tuskin toivoo kukaan, mutta kunta on valitettavasti menossa siihen suuntaan.

Toisen skenaarion saavuttaminen vaatii aktiivista kuntamarkkinointia, edunvalvontaa, kuntalaisten yritteliäisyyden lisääntymistä, ulkopuolisia pääomia, porotalouden kehittämistä ja valtion suotuisia päätöksiä (metsäerän muutos, metsästyslainsäädännön byrokratian purkaminen kanalintulupien myynnin osalta) ja lisäksi myös onnea.

Toisaalta on nähty, että myöskään kolmas skenaario ei ole toteutunut vuosikymmenien odotuksista huolimatta. Mikäli kaivostoiminta ei ala Soklissa lähitulevaisuudessa, on kunnan ainoa mahdollisuus pyrkiä kohti toista skenaariota.

Kolmas skenaario nojaa vahvasti kaivostoiminnan aloittamiseen Soklissa, kuntaan syntyy uusia työpaikkoja, uusia asukkaita muuttaa alueelle ja samalla PK-yritystoiminta vilkastuu. Matkailu kehittyy ja perinteiset elinkeinot saavat uusia asiakkaita ja porotalouden ja kaivostoiminnan väliset ristiriidat saadaan ratkaistua.

Kolmas skenaario on suurimmaksi osaksi riippuvainen kunnan ulkopuolisista päätöksistä ja siksi kunnan mahdollisuudet vaikuttaa asiaan ovat rajalliset.

Uhkakuvista ja haasteista huolimatta kunnan ja kuntalaisten on uskottava tulevaisuuteen ja tehtävä voitavansa Savukosken puolesta. Tärkeintä tällä tiellä on muutosvastarinnan sijaan nähdä haasteet mahdollisuuksina uudistumisen tiellä.

"Historia tulee olemaan minulle ystävällinen, sillä aion itse kirjoittaa sen."

Winston Churchill